

SAVA

Izhaja vsako soboto ob 5 uri zvečer. Uredništvo in upravnništvo: Kranj št. 170 (Prevčeva hiša). — Naročnina za celo leto K 4.—, za pol leta K 2.—, za četrt leta K 1.— Za vse druge države in Ameriko K 5.60.— Posamezne številke po 10 vinarjev. — Vse dopise je naslavljati na uredništvo lista „Sava“ v Kranju. Inserate, naročnino, reklamacije pa na upravnništvo „Sava“ v Kranju. — Dopisi naj se blagovolijo frankirati. Brezimi dopisi se ne priobčujejo. Reklamacije so poštne proste. — Inserati: štiritopna petit-vrsta za enkrat 12 vin. za dvakrat 9 vin., za trikrat 6 vin., večji inserati po dogovoru. Inserati v tekstu, poslana in posmrtnice dvojno. Plačujejo se naprej. — Rokopisi se ne vračajo. — Brzjavi: „Sava“, Kranj. Čekovni račun pri c. kr. poštno-hranilničnem uradu št.: 41.775.

Božič 1916.

Tretji Božič v vojni!

Ko smo leta 1914. dočakali prvi Božič v najhujših bojnih mesecih, smo trdno upali, da bomo prihodnje rojstvo Gospodovo že obhajali v blaženem miru. Nadejali smo se, da se bodo takrat že celile rane, ki jih je vsekala kruta vojna vsem onim, ki so na bojnih poljih žrtvovali kri. in onim, ki so doma po svojih močeh prispevali, da se vsiljena vojna konča zmagovito.

Pa tudi leta 1915. niso upoštevali angelovega glasu: „Mir ljudem na zemlji!“ Našim sovražnikom niso zadostovale naše krasne zmage na vseh frontah. Vedno so še upali, da se bo obrnila vojna sreča njim v prilog in da bodo upropastili našo državo. Računali so na neizčrpljivost ruskih bojnih sil, na premoč svojih topov in na izstradanje centralnih držav. Pomladi leta 1916, naj bi se bil izvojeval gigantski boj. Ves napor je bil zamen in v skrajni sili so potegnili v vojni ples še Romunijo, ki je prav tako kakor Italija nastopila proti svojim naravnim zaveznikom. Tudi ta poizkus se je izjalovil. Pomandrana so romunska polja, uničena industrija, pobita je vojska in le še par dni in Romunije ne bo več na zemljevidu.

In tako je prišel tretji Božič v vojni. Tik pred njegovim nastopom je šel k večnemu počitku blagopokojni cesar Franc Jožef I., kojega edina želja in srčna skrb je bila, osrečiti svoje narode z blaženim mirom. Ni mu bilo več dano dočakati tega srečnega trenutka. Sledil mu je mladi cesar Karl in prvi njegov korak je bil ta, da je kot zmagovalec ponudil sovražnikom mir. Velikodušen poizkus je bil to, da se napravi konec grozni vojni in sporazumno ustvari podlaga, ki bi zajamčila časten mir in onemogočila v prihodnosti zopetno svetovno katastrofo. Nesebične so besede mirovne ponudbe, brez vsake poniževalne tendence napram sovražniku. Toda posmeh je vse, kar nam zveni iz sovražnikovega odgovora na mirovno ponudbo.

Tako nam tudi Božič 1916 ni prinesel zaželenega miru in krvavi ples bo trajal naprej, ne po naši krivdi, ampak vsled nadutosti naših sovražnikov. Tudi letos bo angelov klic zamen donel po višavah. Naši sovražniki niso dobre volje in v do-

sego svojih namenov potrebujejo krvi, gorke človeške krvi in joka ter stoka stotisočev. Ni jim mar človeškega življenja, ne brigajo se za blagostanje cele Evrope, vodi jih v vsem pohlep po tujem imetju!

Pa zadonel je klic o miru in glasno bo odmeval odslej povsod. Še bolj kot mi, bodo poslušali ta klic državljani sovražnih nam velesil. Ko se bodo prepričali, da je vse upanje, s katerim jih tolažijo njih voditelji, le prazna pena, takrat bo zadonel klic po miru tako glasno, da ga tudi najbolj gluhi državniki ne bodo mogli preslišati.

Takrat bo tudi za nas prišel čas mirnega dela. Vsi narodi naše mnogojezične države bodo z združenimi močmi morali napeti vse sile, da se bo popravilo in zopet zgradilo, kar je opustošila in uničila vojna. Ta cilj bo pa mogoče doseči le tedaj, ako se bodo po možnosti omejili in ublažili neplodni narodnostni boji, ki so nam doslej absorbirali najboljše moči. Vsi avstrijski narodi žrtvujejo z brezprimerno vnemo kri in blagostanje za obstoj in srečo Avstrije, zato so pa tudi vsi prepričani, da se po srečno končani vojni ne bo nobenemu zapirala pot do samostojnega razvoja.

V tem pogledu vred z drugimi narodi tudi mi Slovenci z zaupanjem in največjim ponosom zremo na mladega, vitežkega cesarja, ki je na tako jasen način izvolil v našem jeziku oceniti vrline slovenskega ljudstva.

Zaupajoč tedaj v boljšo prihodnost, bomo Slovenci praznovali tretji Božič v vojni v trdni nadi, da se bo prihodnje leto veselo razlegel angelski klic:

Mir ljudem na zemlji!

Karlov križ.

Njegovo c. in kr. apostolsko Veličanstvo je blagovolilo izdati to-le

armadno in brodomno povelje:

Med vsemi Mojimi vrlimi bojevnikmi je pripadla v teh zmagovitih bojih najtežavnejša naloga Mojim četam. One izpolnjujejo v bojih do sedaj nezane sile in trajnosti junaško svojo dolžnost v trajni nevarnosti, zvesti svoji prisegi,

zastavljajoč svoje življenje za našo pravično stvar. Da izkažem tem vrlim Svojo hvaležnost in priznanje, ustanavljam Karlov križ za čete. Ta križ je izvesti podobno armadnemu križu iz leta 1914. Nadalje ukazujem, da se opremijo vsi trakevi vseh dekoracij, ki so bile podeljene ali se bodo podelile za hrabri ali uspešni nastop pred sovražnikom, in za zasluge v vodstvu čet, z dvema navzkrižnima mečema. Od vojnega ministra predložene statute za Karlov križ za čete s pripadajočimi izvedbenimi določili je takoj opustiti. Naročam vojnemu ministru, da mi predloži načrt navodil, po katerih naj se opremijo trakovi z navzkrižnimi meči.

Dunaj, 13. decembra 1916.

Karel m. p.

Clam-Martinic — ministrski predsednik.

Spitzmüller je odložil svoj mandat. — Novo ministrstvo že sestavljeno.

Dunaj, 21. decembra. Z ozirom na celokupni položaj je dr. von Spitzmüller položil mandat, da sestavi novo ministrstvo, zopet v cesarjeve roke nazaj.

Kakor je Kor. urad izvedel, je dobil nato poljedelski minister grof Clam-Martinic nalog, da sestavi novi kabinet, ter je že podal cesarju primerne tozadevne predloge.

Novo ministrstvo.

Novo ministrstvo je sestavljeno takole: Ministrski predsednik in poljedelski minister: grof Clam Martinic; notranje ministrstvo: baron Handel; finančno ministrstvo dr. pl. Spitzmüller; justično ministrstvo: baron Schenk; trgovinsko ministrstvo: dr. Urban; nemški minister-krajan: dr. Baernreither; delavsko ministrstvo: baron Trnka; naučno ministrstvo: baron Hussarek; železniško ministrstvo: baron Forster; domobransko ministrstvo: baron Georgi; gališko ministrstvo: dr. pl. Bobrzynski.

PODLISTEK.

Vladimir Korolenko.

Požigalec.

(Božična povest.)

Hitro se je pomikala trojka čez s snegom pokrito ravnino. Kristalni ledeni kosci so frčali čez njo in gorko sopenje konj je sproti zmrzovalo. Kočijaž pa je vedno priganjal konje, da tem preje dospe v gorko zavetje in se reši mrzlega severnega vetra.

Fedor Ivanovič Markov, okrajni zdravnik iz Volsk, je sedel v saneh ter bil opravljen v težak kočuh in se ni prav nič zanimal, kaj se okoli njega godi. Njegove misli so bile popolnoma drugje. Na guvernerjevo povelje je moral v Obojan pregledat šolsko mladino. Toda mož se ni toliko brigal za guvernerjevo povelje, kakor za vitko, lepo Marijo Pavlovno, mlado učiteljico v Obojanu. To pa ni štetil v zlo pretinridesetletnemu možu v dobrih razmerah. Uboga učiteljica pa se je morala za bornih dvajset rubljev in s prostim stanovanjem ukvarjati z vaškimi dečki in deklicami ter jim v glavo ubijati prve stopnje znanosti in obnašanja.

Ta uboga deklica se mu je smilila. Živeti je morala med neizobraženimi ljudmi, prebiveti sama v bornem šolskem poslopju in se ukvarjati z razposajeno vaško mladino. Od svojega pičlega zaslužka je še hranila, da bi zamogla kasneje obiskovati višjo šolo in nastopiti boljše službo.

Posrečilo se je Fedoru Ivanoviču preskrbeti deklici še postranski zaslužek pri stari plemeniti

gospej, katere posestvo je bilo v bližini. Marija Pavlovna bi ji morala vsak dan čitati od četrte do šeste ure zvečer. Danes se mu je ponudila prilika, da jo predstavi. Smejati se je moral njeni brezskrbnosti.

Ko je ostavila šolsko poslopje, je vrata malega stanovanja samo zapahnila, ključve vežnih vrat pa dela pod velik kamen ob pragu. Ko ji je Fedor Ivanovič očital lahkomišelost, mu smeje odgovori:

„Oh, gospod Fedor Ivanovič, kako pa naj slabotna ženska seboj vlačiti tako težak ključ. Tukaj leži bolj na varnem kakor v blagajni; moje šole se vaščani od daleč izogibljejo.“

Kakor je bila sicer vesela, tako je bila včasih tudi resna. Ko ji je omenil bližajoči se Božič, je postala hkrati popolnoma spremenjena in komaj je zadrževala solze.

„Pri Bogu, deklica se mi smili,“ je govoril Fedor Ivanovič sam seboj — pri tej priliki pa je obstala trojka pred njegovo hišo v Volskem.

V prvem nadstropju so gorele svetilke in ogenj je plapolal v kaminu. Prijetna toplota se je razširjala po prostorih. Toda gospod okrajni zdravnik ni čutil udobnosti — nekaj ga je nadlegovalo in našel ni pokoja ne pri pisalni mizi, ob kaminu, ne pri jedilni mizi, niti pri puhtečem samovarju. Kar se že leto dni ni zgodilo, se je sedaj. Gospod je pregledal hišo od kleti do podstrešja, grajal to in ono in naposled rekel, da je potreba marsikaj prenoviti.

„Pazi, Matuska,“ je rekel kočijaž kuharici, „hišo hoče prodati.“

„To bi bila moja smrt,“ je vzdihnila stara.

„Pa še več se je zgodilo,“ je pravil kočijaž.

„Po mestu se je vozaril, kupil lepe prte, kožuhaste rokavice, samovar, knjige in več drugih stvari.“

„Zakaj pa to?“ je vprašala Matuska.

„No v štirinajstih dneh obhajamo naš božič,“ je veselo pripomnila dekla.

„Blagorodni gospod nas hoče obdarovati. Bog mu nakloni zdravje in dolgo življenje.“

„Prav imaš, Katinka. Toda gospod je bolan — zelo bolan, najbrže ni nekaj prav v njegovi glavi. Kdor je pameten, ne poseka na vrtu s snegom pokrite smreke, je ne vleče v hišo in dela ž njo kakor da je čudežno drevo.“

Med tem kramljanjem pa se začuje ropot žage. Fedor Ivanovič je sam lastnoročno žagal stojalo za smreko.

„Sveta mati božja kazanska,“ prične zopet kuharica, „blagorodni gospod so zblazneli.“

Vsi trije se prekrizajo.

Drugi dan, katoliški sveti večer, pa je bil njih strah že večji. Gospod je smreko povezal z vrvjo, vzel lep mizni prt, si dal prinesiti zlatih pen in z jabolki ter orehi je delal raznovrstne burke. Opoldne se je komaj dotaknil jedil, najboljše stvari pa zavil in skrbno zaklenil v ročni kovček.

„Ali ni to prava blaznost?“

„Da, to je blaznost,“ so vsi pritrdili.

„Matuska je vzdihovala, medtem so ji pa solze tekale po licu.“

Tudi Katinka je ihtela. — Kočijaž pa je bil tako ginjen, da je pozabil na kozarček in je vsko na debelo požiral kar iz steklenice.

Na čelu novega ministrstva stoji konservativni češki veleposestnik in eden poglavitnih predstavitev češkega zgodovinskega plemstva grof Clam-Martinic. Bil je že v kratkem Körberjevemu kabinetu poljedelski minister, znan pa že od prej kot predstavitelj idej, katere zastopa češko veleposestvo, zlasti idejo velike in močne Avstrije, v kateri so vsi narodi ravnopravni.

Ministrski predsednik grof Clam-Martinic je izrazita politična individualnost, a tudi poleg njega v novem ministrstvu jako določni značaji. Zlasti so to finančni minister dr. Spitzmüller, železniški minister Forster, trgovinski minister dr. Urban in justični minister Schenk. Poleg teh je po dolgih letih zopet imenovan nemški minister-krajan dr. Baerenreither. O političnih težnjah in idealih teh ministrov ni nobenega dvoma in zato se nam dozdeva, da je novo ministrstvo sestavljeno na podlagi popolnoma konkretnega dogovora, da je sad kompromisa glede vseh važnih vprašanj, ki jih je treba rešiti v bližnji prihodnosti.

Najbližje naloge novega kabineta.

Z Dunaja poročajo: Kabinet grofa Clam-Martinica bo pred novim letom uzakonil s § 14. budgetni provizorij za prvo polovico leta 1917., v ostalem pa bo pripravil vsa druga vprašanja za parlamentarno rešitev. Ali bo ministrstvo pred sestankom državnega zbora uveljavilo novi državno-zborni poslovnik naredbenim potom, ali se bo zadovoljilo s tem, da se stranke sporazumejo glede tega poslovnika ter ga takoj v prvih sejah državnega zbora tudi formalno odobre, je še negotovo. Glede nagodbe z Ogrsko je razvideti že iz sestave novega kabineta, da bo v bistvu prevzel Stürgkhov elaborat zatrjuje se pa, da hoče rešiti grof Clam-Martinic tudi to vprašanje v državnem zboru.

Na vlaških tleh.

Dunaj, 16. decembra.

Umikanje sovražnika se je raztegnilo sedaj tudi na fronto v Dobrudži, kjer so zavézniki začeli včeraj zjutraj zasledovati. Jugovzhodno od mesta Buzetu so naše čete prekoračile reko Calmatulul, severno od tega mesta pa so dospele do vznožja gore. Pri tem je bilo zopet 2000 mož vjetih.

Ruski napadi so se omejili včeraj samo na prostor južno od doline Uz. Tu so se v našem artiljerijskem ognju strojnih pušk zlomili štirje nasokoki na čete feldmaršallajntanta Fabinyja.

Dunaj, 17. decembra.

Na vzhodnem Vlaškem so prekoračile čete generala pehote von Falkenhayna na več točkah odsek Buzeu. Tekom včerajšnjega dneva smo vjeli 1150 mož ter vplenili 18 lokomotiv in 400 obloženih železniških voz.

Južno od Valeputne smo zavrnil napad dveh ruskih bataljonov z energičnim protisunkom avstro-ogrskih čet. Pri tem smo vjeli enega praporščaka in 65 mož. V dolini Uz in zapadno od doline Cibo so sunili nemški oddelki preko lastne črte in vjeli nekaj tucatov mož.

Dunaj, 18. decembra.

Na obeh straneh doline Uz so napadli Rusi naše pozicije po silni artiljerijski pripravi. Boji še niso končani.

Dunaj, 19. decembra.

Na vzhodnem Vlaškem je položaj v splošnem neizpremenjen. Zadnje dni smo vjeli kakih 1000 mož in vplenili mnogo vozil.

V odseku Mešicanesti sta se zlomila dva sovražna infanterijska napada po močni artiljerijski pripravi v našem obrambnem ognju.

Položaj na romunskem bojišču je v splošnem neizpremenjen. Domneva se, da je bil na naši strani odrejen kratek odmor, ker sedaj ni več povoda, forsirati zasledovanje. Sovražniku se je namreč v zadnjem trenutku posrečilo, se izogniti nastavljeni zanki in rusko-romunski umik poteka sedaj normalno. Odprto je le še vprašanje, na kateri črti se bo sovražnik znova uprl.

Dunaj, 20. decembra.

Proti našim pozicijam v odseku Mešicanesti so obnovili Rusi včeraj svoje silne napade, ki smo jih z izgubami za sovražnika zavrnil.

Berolin, 20. decembra.

V najsevernejšem delu Dobrudže se je sovražnik, ki se je umaknil do tja, zopet postavil v boj.

Berolin, 20. decembra.

V loku Črne so se izjalovili po silnem ognju pričeti sovražni napadi pred našimi pozicijami.

Rusko-angleški podžigalni oddelek.

„Pester Lloyd“ poroča: Na Vlaškem so delovali posebni, iz ruskih kozakov in angleških pionirjev sestavljeni podžigalni oddelki, ki so imeli nalogo, da požgejo za umikajočo se armado vse zaloge živil, razrušijo industrijska podjetja in tudi večje kraje. Ti oddelki so nastopali s tako brezobzirnostjo tudi proti privatni lastnini, da je celo romunska vlada ugovarjala. V Brailo so dospele posebne angleške čete, ki spravljajo tamkajšnje ogromne zaloge žita na varno.

Ruski neuspehi.

Dunaj, 16. decembra.

Pri Avgustovki so Rusi večkrat napadli od naših lovcev predvčerajšnjem zavzete jarke, toda vedno zaman. Zapadno Lucka je napadel neki komando ruske varstvene čete ter jih razpršil. Vjetih je bilo več mož.

Dunaj, 17. decembra.

Južno od kolonije Porsk so naskočile nemške stotnije sovražne pozicije ter jih zavzele v širini 600 m. Pet častnikov, 300 mož, 3 strojne puške in 3 metala min so ostali v rokah napadalcev.

Berolin, 16. decembra.

Zapadno od Lucka so vdrle po posrečenih razstrelitvah avstro-ogrške čete v poškodovane sovražne jarke ter so se po nadaljnjem razdiralnem delu vrnile z več vjetniki in plenom.

Berolin, 17. decembra.

Po močni artiljerijski pripravi so napadli Rusi pri Ilukstu (severozapadno od Dvinska). Zavrnil smo jih. Severno od železnice Kovel—Luck so so zavzeli deli brandenburškega rezervnega pehotnega polka št. 52 ruske poziciji v širini kakih 600 m. Pet častnikov, 300 mož so vjeli, več strojnih pušk in metal min pa kot plen poslali nazaj.

Dunaj, 18. decembra.

Ruski sunki proti črti naših poljskih straž pri Avgustovki so ostali brezuspešni. Enako so se ponesrečili slabotni sovražni napadi na naše nove pozicije pri koloniji Porsk.

Berolin, 18. decembra.

Severozapadno od Lucka so poskusili Rusi vzeti nazaj od nas dne 16. t. m. pri koloniji Porsk vzete pozicije. Njih tudi ponoči obnovljene napade smo zavrnil. Enako so se ponesrečili ruski sunki pri Avgustovki (južno od Zborova) v našem obrambnem ognju.

Berolin, 19. decembra.

Južno od Naroškega jezera in južno od železnice Tarnopol—Zložov je artiljerijsko delovanje od časa do časa prihajalo močnejše.

Ob Gutin Tomnatecu v Gozdnatih Karpatih smo zavrnil ruske patrulje, na cesti v Valeputno pa en ruski bataljon.

Bitka ob Sommi.

Berolin, 16. decembra.

V loku Ypres - Wytchaete se je stopnjeval topovski boj od časa do časa do velike sile. Naše skupine so v sunku prodrle jugovzhodno od Zillebeke tja v drugo angleško črto, katere posadka je bila pobegnila.

Dne 15. decembra se je posrečilo Francozom na severovzhodni fronti Verduna potisniti nas na najspretni poziciji v drugo pripravljeno črto hrbet Thalou-višine severno od Louvemonta - Chambrettes ferma — južno od Bezonvaux.

Berolin, 17. decembra.

Pri Hanneschampsu severno od Ancre so poskusili angleški oddelki pod zaščito močnega ognja vdreti v naše jarke. Krvavo smo jih zavrnil.

Na vzhodnem bregu Mose so Francozi včeraj nadaljevali svoje napade. Po trdih bojih sta jim ostala Bezonvaux in gozd zapadno od te vasi. Njih sunki, ki so jih nadaljevali severo-zapadno od tam, so se zlomili pred našimi pozicijami na višinskem hrbtu severno od vasi Bezonvaux.

Francoska linijska ladja in transportni parnik potopljeni.

Berolin, 17. decembra.

Neki naš podmorski čoln je dne 12. decembra 55 morskih milj vzhodno - jugovzhodno od Malte s torpednim strelom poškodoval francosko linijsko ladjo tipa „Patrie“. Neki drug podmorski čoln je dne 11. decembra jugovzhodno od doka Pantellaria s torpednim strelom potopil oboroženi transportni parnik „Maghellan“ (6027 ton) z nad 1000 možmi belih in črnih čet na krovu.

Berolin, 19. decembra.

Na obeh bregovih Somme je bil topovski ogenj in ogenj metal min od časa do časa živahnejši. Severo-zapadno in severno od Reimsa smo pognali francoske oddelke, ki so prodrli po močni strelski pripravi proti našim jarkom, nazaj.

Popoldne se je stopnjevalo na vzhodnem bregu Mose streljanje. Francozi so napadli gozd Fosses. Pred našo pozicijo ležeca ferma Chambrettes je ostala po bližinskem boju v njihovih rokah. Na drugih točkah napadalne fronte smo jih zavrnil.

„Meni je tako tesno pri srcu,“ je zagotavljal. „Ob treh se hoče blagorodni gospod peljati k nekemu bolniku v Petrovsk. Bog ve, kaj se nam med potjo pripeti?“

Še bolj tesno mu je bilo pri srcu, ko je videl, da gospod ni dal le ročnega kovčka v sani, temveč tudi povito smreko.

„Vozi naravnost — mimo Obojana!“

Šmrtna tišina je vladala v vasi. Nič se ni ganilo, samo snežinke so padale.

„Počakaj me „pri vrču!““ je zapovedal Fedor Ivanovič, ročni kovček in smreko pa postavil v sneg.

Kočijaž je sam vozil po samotni vaški cesti. Fedor Ivanovič pa se je previdno oziral okoli. Tudi šolsko poslopje z zaprtimi okni je kazalo osamelost, Marija Pavlovna je čitala stari gospej. Iskaje pripognil svoj obraz k tlom. Gladek kamen je preobrnil in z zadovoljstvom izvil izpod njega ključ.

Malo trenutkov nato je bil Fedor Ivanovič v sobi Marije Pavlovne. Brzo je razvil smreko, olepšal drevo s pozlačenimi in raznobarvnimi sladkarijami, vrh okrasil z lepim angelom, na veje nasadil lepe voščene svečice, stojalo pa pokril z mahom. Skrbno je pogrnil čez mizo dragocen prt, na sredo postavil božično drevo, spodaj pa razložil svoja darila. Potem je prizgal svečice.

Cas je bežal — Pavlovna je gotovo že na povratku. Brzo je odšel in ključ zopet skril pod prag.

Nekaj minut kasneje pa je drvila trojka med glasnim zvonjenjem proti Petrovsku. Potem se je vračal proti domu zopet čez Obojan.

Ali naj se vstavi pred šolo? — Ne, to bi bil povod slabim govoricam.

Daleč na obnebu je bilo videti temnordeč žar. Kočijaž se je prekrizal. To je severni žar — veliko morje v ognju. Sedaj je zaplapolalo in visoko se je dvigal plamen, na tisoče isker je padalo na sneg. Ne, to ni bil severni žar, temveč — požar! „Blagorodni gospod,“ je zaklical kočijaž prestrašen, „ves Obojan je v plamenu.“

Kakor vihar je drvila trojka čez sneg. Prikazala se je vas, — vaška cesta je oživila, — vaščani so hiteli iz svojih koč.

„Kje gori?“

„Tam zadaj — pri šoli!“

Kakor bi strela zadela dobrega Fedor Ivanoviča. — — Bleščeče božično drevo, mehki prt — samo ena iskra — dalje ni mogel misliti.

Plamen je švigal iz šolskega poslopja in več sosednih hiš je bilo v plamenu. Trske so pokale in iskre so letele visoko in na široko naokolu. Vsak poskus jadikujočih vaščanov ogenj pogasiti je bil zaman. Preostajalo ni nič drugega, nego ogenj omejiti. Fedor Ivanovič je pohitel k starosti in vprašal: „Kje je učiteljica?“

„Tam pri drevesu!“

Nema in bleda je zrla Marija Pavlovna na pogorišče. Fedor Ivanovič je stal pred njo. Globoko je soplel. Prijel jo je za mrzlo roko. Stresla se je po celem životu in ga gledala, kakor bi pri njem iskala pomoči.

„Vse je proč — spomin na pokojne stariše, moje knjige, moje delo, moji prihranki — vse, vse je proč! Ko sem odprla duri, se mi je zdelo, ka-

kor bi padlo ognjeno drevo. — Vse izgubljeno! — Prav nič nimam!“

„Vendar imate še nekaj, Marija Pavlovna!“

Uprla je svoje oči vanj.

„Srce, katero vam je naklonjeno, in katero bode bilo za vas do poslednjega trenutka.“ Stisnil je njeno drobno roko in jo krepko držal in natiho nadaljeval:

„Marija Pavlovna, ako imate pogum, zaupajte vaše življenje človeku, ki stoji pred Vami in prosi za vašo ljubezen!“

Iskala je besedi in slednjič rekla boječe: „Fedor Ivanovič, okrajni zdravnik iz Volska in jaz siromašna deklica?“

Pripognila je k njemu svojo glavo in čutila nepopisno srečo. V tem hipu je šolsko poslopje zagrmelo na kup in velik plamen je švigal proti nebu. — — — — —

V hiši v Volsku je bilo vse razsvetljeno. Pred bogato okrašeno smreko ja stala Marija Pavlovna, za roko pa je držala triletnega dečka plavih las. Radostno sta gledala čarobno drevesce. Vnela se je veja.

„Požigalec!“ je rekla glasno se smeje mlada žena.

Gospodar je hitro pogasil gorečo vejo in potegnil svojo ženo k sebi. Marija Pavlovna pa je zbežala v sosedno sobo in z nežnimi prsti pričela udarjati na tipke. V lepih in mogočnih akordih je odmevalo po vseh prostorih: „Sveta noč . . .“

Berolin, 20. decembra.

Ob Sommi, ob Aisni in v Champagni ter na vzhodnem bregu Mose samo v posameznih odsekih izmenoma močen artiljerijski ogenj in delovanje patrolj.

Potopitev „Suffrena“.

Berolin, 20. decembra.

Neki naš podmorski čoln je dne 26. novembra kakih 50 morskih milj severo-zapadno od Lisabone s torpednim strelom potopil sovražno linijsko ladjo. Gre se za francosko linijsko ladjo „Suffren“, o kateri je francosko mornariško ministrstvo dne 8. decembra poročalo, da je z vso posadko izgubljena.

Na Balkanu.

Grška se je uklonila.

Amsterdam, 16. decembra. Reuter poroča iz Rima: Grška vlada je ultimatum entente sprejela.

Milan, 16. decembra. Od Grške sprejeti ultimatum zahteva, da se morajo grške čete vstevši one v Epiru z artiljerijo vred kar najhitreje umakniti v Peloponez. Dne 1. decembra pod zastave poklicani rezervisti in prostovoljci so bili popolnoma odpuščeni.

Položaj v Atenah.

Amsterdam, 18. decembra. „Times“ poročajo iz Aten: Sprejem četverozveznih zahtev pomenja odstranitev grške armade iz Tesalije in premestitev artiljerije v Peloponez. Ententa bo izročila radi dogodkov, ki so se odigrali začetkom decembra, grški vladi še eno noto. Francoski in angleški poslanik pričakujeta nadaljnih navodil ter se nahajata na krovu ententnih ladij v Pireju.

Bern, 19. decembra. „Echo de Paris“ poroča iz Aten: Položaj ostane negotov. Kralju zvesto časopisje pozivlja vlado, naj energično nastopi. Berolinsko brezžično poročilo o mirovni ponudbi je napravilo v Atenah velikanski vtisk.

Francozi na Zakintu.

Milan, 18. decembra. „Secolo“ poroča, da je francosko brodovje izkrcalo na Zakintu pomorščake s strojnimi puškami, ki so zasedli gledališče, policijske poslopje in brzojavni urad.

Venizelos proglašen za veleizdajnika.

London, 18. decembra. Reuter poroča iz Aten: Vlada kralja Konstantina je izdala zaporno povelje proti Venizelosu radi veleizdaje.

Grški protest.

Milan, 20. decembra. „Corriere della sera“ poroča, da je izročila grška vlada italijanskemu in ruskemu poslaniku noto, v kateri protestira proti podvrženju otokov Sire, Naksosa, Parosa, Fina, Keje in Santorina pod Venizelosovo vlado ter zahteva z ozirom na kralju zvesta čustva tamošnjih prebivalcev njih povrnitev. Grška vlada je izročila to noto tudi francoskemu in angleškemu poslaniku, ki se mudita na ladjah v Pireju.

Venizelos odstavlja kralja.

Iz Soluna poročajo preko Ženeve, da je Venizelos proklamiral na otokih Kandiji, Lemnosu, Kiosu, Samosu in Mitilenah odstavljenje kralja Konstantina.

Venizelos mobilizira.

Preko Ženeve poročajo, da je Venizelos odredil generalno mobilizacijo na otokih, ki so mu podvrženi.

Mirovna ponudba.

Bern, 18. decembra. Diplomatska osebnost, ki velja za jako podučeno, je izjavila, da izroči ententa najbrž že konec tega tedna nevtralnimi diplomatom odgovor na mirovni predlog. Zdaj se vrše živahna posvetovanja med vladami entente in pričakovati je, da podajo napovedane vladne izjave v francoski in angleški zbornici bistveno podlago za sestavo odgovora. Četudi še ni natančno znano, kaj bo natančna vsebina odgovora, je vendar verjetno, da ostane centralnim državam odprt pot za protiodgovor. Kratkoterminalna mirovna ponudba ne bo odklonjena. Govori se pa, da bo ententa zahtevala najprej naznanilo mirovnih pogojev. Če bi centralne države v takem slučaju odgovorile, da je potreba najprej sesti k razpravi mizi, predno bi zastopniki centralnih držav mirovne pogoje ustмено povedali, potem bi bil najbrž za sedaj konec izmenjavanja dopisov. Premirja ni nobena vojskujočih se držav ponudila.

Konferenca pri Sonninu.

Lugano, 16. decembra. Italijanski zunanji minister Sonnino je konferiral z angleškim in francoskim poslanikom glede mirovne ponudbe centralnih držav. Značilno je, da se je konference udeležil tudi poslanik Združenih ameriških držav.

Odgovor Lloyd Georgea.

O pomembnem govoru Lloyd Georgea v angleški poslanski zbornici dne 18. t. m. poročajo: Poslanska zbornica je pozdravila Lloyd Georgea z glasnim odobravanjem. Lloyd George je v svojem govoru izvajal tele misli:

Izmena misli o nemški noti se še ni vršila, pač pa o govoru nemškega državnega kanclerja. Veseli me, da morem reči, da smo bili vsi — vsak zase — istih misli. Veseli me, da sta Francoska in Rusija prvi odgovorili. V imenu angleške vlade ta odgovor krepko podpiram.

Mož ali skupina ljudi, ki bi brez tehtnega vzroka hotela podaljšati sedanjí strašni boj, bo imela na vesti strašen zločin, ki bi ga s celim oceanom ne mogel oprati. Ni prvič, da pomagamo vreči vojaški despotizem. Spominjam na enega največjih teh despotov. Če se mu je pri izvedbi njegovih ničvrednih namenov zdelo umestno, se je zelo rad posluževal sredstva, nastopiti v maski mirovnega angela. Enkrat so bili naši predniki tako ukanjeni in oni sami in Evropa so to bridko obžalovali. Oni despot je porabil dobljeni čas, da je pripravil čete za še hujši napad na svobodo Evrope.

Zato nas sedanja nota ne vznemirja. Predno se v ugodnem smislu bavimo s povabilom, moramo vedeti, da je Nemčija pripravljena pritrditi edinim določilom, pod katerimi je mogoče doseči in ohraniti mir v Evropi. Taso: Popolna vzpostavitev, popolno zadoščenje in uspešne garancije. Pravi smisel govora državnega kanclerja pa to odklanja.

V polemiki proti noti vpraša: Kako je spoštovala Nemčija pravice drugih narodov v Belgiji in Srbiji? Ta govor in nota dokazujeta, da se nasprotnik ni naučil še niti navadnega abc spoštovanja pravic drugih. Ali ne bo potem, če sedaj skrupiramo mir, oholi duh pruske vojaške kaste prevladoval? (Pritrjevanje.) Fraze v noti so proračunane na to, da zapeljejo nemški narod, da prenaša načrte pruske vojaške kaste, ki je vedno stremila za tem, storiti konec narodnemu obstoju Nemčije in svobodi njegovega narodnega razvoja.

Zavezniki so začeli vojno, da branijo Evropo pred napadom pruskega vojaškega gospodstva, končati jo morajo z edinim koncem, ki jamči, da pruska vojaška kasta ne bo nikdar več motila miru Evrope. (Pritrjevanje.) Odkar je v rokah te kaste, je bila Pruska vedno hud, ohol, grozeč, železožerski, pogodbe teptajoči sosed, ki je pokrajino za pokrajino jemal svojim slabotnim sosedom. Bila je vedno nemiren in neprijeten sosed v Evropi. Celo mi, ki nas ščiti široko morje, vemo, kako vznemirjujoči faktorji so bili Prusi z neprestano grožnjo na morju. Kruta nespamet bi bila, če bi sedaj ne gledali na to, da se to rožlanje z orožjem, to ogrožanje vseh miroljubnih državljanov smatra kot napad na mednarodno pravo.

Zato hočemo počakati, da slišimo, katere pogoje in garancije nudi nemška vlada. Do tedaj pa hočemo rajši zaupati v nezlomljeno vojsko.

Lloyd George je na to govoril o potrebi izpopolnitve mobilizacije, da se pospeši zmaga in mir. Položaj ni grozeč, pač pa resen. Romunski neuspeh je bila nesreča, ne izpreminja pa temeljev vojne. Upati je celo, da bo imel dobre posledice, ker je pokazal napake organizacije. (Izvajanja o Grški smo prinesli že na drugem mestu.)

Glede sestave kabineta se je ministrski predsednik skliceval na krepko sodelovanje delavstva.

Glede živilskega problema je naglašal, da je svetovna žetev odpovedala in da je bila angleška žetev majhna. Treba je vzeti produkcijo in razdelitev pod kontrolo, obenem pa se mora ves narod odpovedati luksusu in potratnemu življenju. Vlada smatra za potrebna drastična sredstva in bo v kratkem naznanila svoj načrt.

Glede kolonij je izjavil, da namerava v kratkem sklicati državno konferenco, da predloži dominionom ves položaj.

Odnosaji med zavezniki samimi zahtevajo več skupnega posvetovanja. Končno je izjavil Lloyd George, da je bila ena najbolj bolečih izkušenj njegovega življenja, da se je moral ločiti od Asquitha.

Nato je govoril Asquith iz najsprejnejše klopi opozicije, ter izjavil, da je njegova edina želja, dati na razpolago vse svoje izkušnje.

V ostalem je podal pregleden vprašanj, ki jih je morala vlada rešiti od početka vojne na polju uprave, plovstva in gospodarstva z ozirom na vojno.

Nemški glasovi o angleškem stališču.

Berolin, 20. decembra. K sprejemu nemške mirovne ponudbe pri naših nasprotnikih piše „Berliner Tageblatt“: Angleški ministrski predsednik naznanja, da bo ententa v malo dneh formalno odgovorila. Za enkrat pa je brezdnost med angleškim in nemškim stališčem glede mirovnih podlag zelo veliko. — „Lokalanzeiger“ pravi, da je fraza o zadoščenju popolnoma brezpomembna, ker o pogojih miru še sploh ni bilo govora. Če bi ne bilo v moči nemškega vojnega vodstva izsiliti prej konec, kakor to domneva Lloyd Geor-

ge, bi pomenilo to naznanilo večno vojno. — „Vorwärts“ pravi: Kdor hoče vojno lahkomišelnost podaljšati, bo nosil odgovornost za ta zločin. Ali ne vsebujejo te besede veliko samoobsodbo, če odkloni Anglija od centralnih držav ponudena pogajanja?

Izjava Pokrovskega v državnem svetu.

Petrograd, 18. decembra. V državnem svetu je prebral ruski zunanji minister Pokrovskij vladno izjavo, ki jo je bil 15. t. m. v dumi prebral. Državni svet je enako, kakor duma, glasoval za prehod na dnevni red.

Petrograd, 19. decembra. V državnem svetu je predlagal vodja desnice, bivši justični minister Ščeglovitov, prehod na dnevni red ter je obenem prebral izjavo, v kateri je rekel med drugim, da Rusija in njeni hrabri zavezniki ne bodo priznali sovražnikom namišljenih zmag. Govornik je čestital vladi k njenemu trdnemu sklepu, da z ogorčenjem zavrne hinavske mirovne ponudbe Nemčije.

Srbski glas o mirovni ponudbi.

Preko Stockholma poročajo: V Odesi izhajajoči „Slovanski Jug“ piše: Mirovni ponudbi Srbi toliko časa ne morejo pritrditi, dokler bodo sovražniki trdi čevlji teptali njih zemljo. Srbija noče miru iz rok svojih sovražnikov. Iz lastne moči in z močnimi armadami svojih zaveznikov hoče ustanoviti veliko, svobodno Srbijo, katere meje bodo obsegale Hrvatsko, Slavonijo in Dalmacijo. Srbija bi bila prva, ki bi z veseljem pozdravila pravi mir. Vemo pa, da sedaj od osrednjih sil ponudeni mir ne bo priznal Srbije izza leta 1913.

Za odločnejše nadaljevanje vojne in močnejšo vlado v Italiji.

Curih, 20. decembra. V soboto se je vršilo v Rimu pod predsedstvom senatorja generala Sedottija zborovanje okoli 70 parlamentarcev, med temi 30 senatorjev, ki so se bavili z odredbami za odločnejšo izvedbo vojne. Na zborovanju, katerega so se udeležili zastopniki vseh strank, izvzemši nevtralne socialiste, se je slikal položaj Italije za jako ugoden. Izrecnih sklepov sicer ni, ali izrekli so se za nadaljevanje vojne do izžrtanja sovražnika in za močnejšo vlado in zahtevali so ožjo zvezo med zbornico in vlado. Odposlanstvo sporoči te želje Boselliju. Najbrže se ne bo protivil.

Italijanski klerikalci k mirovni ponudbi.

Lugano, 20. decembra. Klerikalna skupina v italijanski zbornici, ki šteje 12 članov, je predložila dnevni red, kateri izreka pričakovanje, da bo vlada vzpričo izjave sovražnih držav o mirovnem vprašanju, preiskala to vprašanje, upošteva želje italijanskega ljudstva, ki hoče časten in koristen mir na temeljih pravičnosti in narodnosti, dočim je pripravljeno storiti svojo dolžnost v polni meri in z največjo energijo, ako je to potrebno v dosego teh najvišjih končnih ciljev.

Posebni interes Italije ob mirovni ponudbi.

Lugano, 20. decembra. Kakor so kazali napadni sklepi prezgodnjega poročevanja krivo ocenijo italijanskega mirovnega razpoloženja, tako bi bilo krivo tolmačiti sedanjí ropot italijanskega časopisja radi Sonninovega govora in sledečega glasovanja v zbornici za znak zametavanja mirovne misli. Taki pojavi ne smejo nikogar zavajati. Sonninov govor odgovarja posebnemu interesu Italije, ki zahteva, da se dosežejo teritoriji, katerih z orožjem ni mogoče dobiti, z diplomatsko pomočjo zaveznikov pri mirovnih pogajanjih. Ker je to ob današnjem vojaškem položaju četverozveze izključeno, mora Sonnino odkloniti mirovno idejo, dokler ne bo predložen program, ki pomiri Italijo. Za glasovanje zaupnice v zbornici je značilno, da ni bilo navzočih 100 poslancev.

Kronanje ogrskega kralja.

Kronanje na Ogrskem se izvrši na ta način, da bo kot zastopnik in pooblaščenec prebivalstva sklican ogrski državni zbor, ki sklene navadno pet točk obsegajoče besedilo kraljevskega diploma. Čim je kralj ta diplom podpisal in nanj prisegel, je spis pravno veljaven. Kraljevska rodbina pride dan pred kronanjem z vsemi nadvojvodami in diplomatskimi zastopniki v Budimpešto. Še tisti dan pride odposlanstvo državnega zbora v kraljevski grad, kjer bo knez primas Csernoch prečital diplomu in povabil vladarja na kronanje. Dan kronanja stopi ves državni zbor pred kralja in kraljico, ki bosta stala pred prestolom. Po zapriseženju novega čuvarja kronne grede vladar, oblečen v magnatsko obleko, in vse druge dvorne osebe v cerkev sv. Matije, kjer jih pred glavnim altarcem sprejme knezprimas. Pred kraljem pojdejo ministrski predsednik grof Tisza, ki bo nesel krono sv. Štefana, najvišji sodnik baron Urczy, ki bo nesel kralj. žezlo, hrvatski ban baron Skerlec, ki bo nesel zlato državno jabolko, knez Essterhazy, ki bo nesel meč sv. Štefana, potem škof, ki bo nesel dvojni ogrski križ, in grof Appo-

niy, ki bo nesel mali ogrski križ. Šledilo jim bo deset magnatov z zastavami.

Po kratkem ogovoru kneza primasa bo škof iz Kaloče pozval kneza primasa, naj kralja krona. Čim je kronanje izvršeno, si opaše kralj meč sv. Štefana, ga potegne iz nožnice in udari ž njim, obrnivši se proti solncu, trikrat po zraku. Po maši gre kralj s krono sv. Štefana na glavi, opasan z mečem sv. Štefana, držeč v desnici žezlo, v levici državno jabolko, v drugo cerkev, kjer zasede prestol in podeli več plemičem po starem običaju z udarci z mečem vitežtvo. Potem zasedejo kralj in spremstvo konje, kraljica pa sede v slavnostni voz ter se ob grmenju topov odpravijo v parlament. Tam ponovi kralj prisego in jezdi potem na grič kronanja, ki je narejen iz zemlje, prinese ne iz vsakega mesta in vsake županije na Ogrskem in naredi s konja z mečem križ na vse štiri strani sveta. Ko je to končano, se vrne kralj v grad. Državni dostojanstveniki, v prvi vrsti ministriški predsednik in knez-primas, bodo jahali za kraljem, finančni minister Teleszky pa bo s konja metal zlat in srebrn denar pred ljudi. Pri kronanju se bo dotaknil škof Prohaska iz Belega stolnega grada s krono tudi pleč kraljice.

DNEVNE VESTI.

Cesar na soški fronti. V nedeljo, dne 17. decembra je odšel cesar zjutraj z dvornim vlakom z armadnim poveljnikom generalnim polkovnikom pl. Borojevičem in spremstvom nekoliko kilometrov za fronto, da si ogleda čete soške armade. Ob poti so bile postavljene v boju preizkušene honvedske čete. Vsakemu izmed posebnih odlikovancev je cesar podal roko in delil neprestano priznanje. Iz oglednega kraja je vladar nadaljeval pot na proti sovražniku obrnjeni cesti ob Proseku da je videl bolje Miramar, bivališče izza svojih otroških let. Po vsej cesti do Opčin med navdušenimi klici vrst svojih vojakov, je dal tu in tam ustaviti avtomobil, da je odlikoval kakega posebnega hrabrega. Potem se je odpeljal v Trst v spremstvu namestnika barona Fries-Skene in voditelja policijskega ravnateljstva dr. Mahkoveca. Kolikor bližje mestu, toliko gostejše se je zbiralo ljudstvo na obeh straneh ceste. Poklonitev je dosegla vrhunec, ko je cesar na Velikem trgu ob zvokih ljudske himne korakal mimo častne stotnije. Podal se je v namestniško poslopje, da sprejme v slavnostni dvorani predstavitev visoke duhovščine, uradništva, povabljenih zastopnikov prebivalstva in dobrodelnih zavodov. Cesar je izrekel zlasti onim, ki so si pridobili zasluge za vojno skrbstvo, svojo toplo zahvalo. Slovencu dr. Josipu Wilfanu je rekel cesar v sovenskem jeziku: „Veseli me, da vidim tukaj tudi zastopnike slovenskega ljudstva v Primorju, kise je v teh težkih časih odlikovalo z obilimi dokazi požrtvovalnosti in patrijotičnega sočustvovanja.“ Ko se je prikazal cesar na balkonu namestniškega poslopja, je godba rektorijev zasvirala ljudsko himno, množica pa se je poklanjala mlademu vladarju.

V. vojno posojilo. Finančna uprava je dovolila nadaljno podpisovanje vojnega posojila. Z ozirom pa na to, da ni določila roka in ker se isti vsak hip lahko zaključi, opozarjamo občinstvo, da naj vsak, kdor še ni podpisal 5. vojnega posojila, to stori čim prej, da ne bo prepozno. Sam naš presvitli vladar, cesar Karl, je izrekel prepričanje, da bodo vsi njegovi narodi izpolnili svojo patrijotično dolžnost. Zato pa dokažimo, z obilnimi podpisi tega vojnega posojila, da se zavedamo v polni meri najvišje cesarske milosti, kajti, čim višja bo svota tega vojnega posojila, tem sigurneje bo dosežen toliko zaželeni mir in tem častnejša bo zmaga. V. vojno posojilo je tako ugodno in dobičkanosno, da se samo priporoča, in se ga vdeležiti lahko vsak, ki zamore utrpeti le 50 K. Zato kličemo zadnjikrat, naj nihče ne zamudi te prilike, ker se zna rok za podpisovanje nenadno zaključiti. Vsak naj prispeva po svojih močeh in tako podpre mogočno stavbo, ki bo pričala še poznim potomcem, da smo se zavedali tudi mi, kedaj sta nas klicala presvitli cesar in nad vse ljubljena domovina!

Mestna hranilnica v Kranju nam poroča, da sprejema tudi nadalje prijave za V. vojno posojilo v svoji pisarni ob običajnih njenih uradnih urah, kjer daje tudi vsa tozadevna pojasnila.

Inozemski vrednostni papirji. Izšla je ministrska naredba, ki ukazuje, da morajo, tako denarni zavodi kakor zasebniki naznaniti uradom avstro-ogrske banke, vse inozemske vrednostne papirje, kar jih je v njihovih rokah. Naznaniti morajo, kaki vrednostni papirji so bili v njihovih rokah in podati morajo to naznanilo do 15. januarja 1917. Izvzeti so samo v safedepotih shranjeni papirji. Banke in kreditni zavodi in firme morajo naznaniti vse inozemske vrednostne papirje, ki so pri njih odprti ali shranjeni ali zastavljeni, izvzemši slučaj, da je lastnik teh papirjev državljan kake zavezniške ali nevtralne države. Ravno tako morajo posamezniki in juridične osebnosti naznaniti inozemske in nevtralne papirje takih oseb, ki žive v inozemstvu. Naredba določa, da se naznanjenje teh vrednostnih papirjev ne sme porabiti za na-

mene davčne oblasti. Namen te odredbe je razviden iz § 9., ki določa, da je dovoljeno oglašene vrednostne papirje prodati inozemcem samo tedaj, če jih plačajo pri avstro-ogrski banki z inozemskim denarjem.

Božičnica se vrši jutri, dne 24. t. m. ob 4. uri popoldne v vojaški bolnici v gimnazijskem poslopju.

Na občnem zboru „Narodne čitalnice v Kranju“ so bili izvoljeni odbornikom gg. Franc Berjak (blagajnik), prof. dr. Simon Dolar, Josip Majdič (podpredsednik), Ciril Pirc (predsednik), Konrad Pučnik, prof. Josip Rus (knjižničar) in Janko Sajovic (tajnik); namestnikom ga gg. Franc Kukovca, Franc Luznar in Josip Meden. — Z novim letom se bodo listi članom zopet oddajali na dom. Žrebanje za časopise se vrši na novega leta dan ob 11. uri dopoldne.

Kino „Taliha“ v Kranju si je za božične praznike nabavil krasen spored. Na programu so zgolj prvovrstni filmi. Mej drugim pride na Sveti dan na vrsto lepa umetniška drama „Če strasti vzkipe...“, v kateri nastopa slovita danska umetnica Luzzie Werne. Na Štefanov dan se bo predstavljala biser kinematografske umetnosti, film po slavni Dantejevi pesnitvi „Divina Commedia“ I. del „Pekel“. Na Sveti dan se vrše tri, na Štefanov dan pa dve predstavi. Podrobni spored je posneti iz lepakov.

Važno za kupujoče občinstvo. Opozarjamo občinstvo, da pridejo z 31. decembrom l. l. pretrgani dvekronski bankovci iz prometa in po tem času ni nihče obvezan sprejemati jih v plačilo ali menjavo. Menja jih potem le še avstro-ogrska banka do 1. aprila 1917. Z istim dnem pride tudi iz prometa nikelnasti 20 vinarški drobž, ki bo potem imel samo še kovinsko vrednost.

Zapiranje trgovin. Po določbi § 1 ministrskega ukaza z dne 6. decembra 1916, drž. zak. št. 406, morajo se v času do 30. aprila 1917 zapirati trgovine ob 7. uri zvečer. Ta odredba pa ne velja za trgovine z živili. — Večina trgovcev v Kranju že sedaj zapira trgovine ob 6. uri zvečer.

Poziv. Posestniki konj, mul, mežgov in oslov, oprem za tovorna živinčeta in vozil se opozarja na tiskani razglas c. kr. okrajnega glavarstva v Kranju z dne 14. decembra 1916, št. 33.751, po katerem so dolžni pod izogibom stroge kazni naznaniti svoje konje (mule itd.), opreme za tovorna živinčeta in vozila najpozneje do 27. decembra 1916 pri pristojnem županstvu. Pripomni se, da zadeva naznanilna dolžnost vse konje brez izjeme, torej tudi pod 4 leta stare (žrebeta). Izpremembe o stanju konj, ki nastanejo od dneva naznanila do dneva klasifikacije, javiti je takoj pristojnemu županstvu.

Zbiranje kosti. Vsled sedanjega vojnega stanja se čuti vedno bolj pomankanje umetnih gnojil, ker ni mogoče uvažati surovin. Treba je torej seči po nadomestilu za te surovine in kot tako se je izborna obnesla moka iz kosti. Da se zamore misliti na uspešno izkoriščanje tega nadomestila, treba je pred vsem gledati na to, da se kosti ne uničujejo, ampak da se jih ohrani in zbira ter odda „Centrali za kosti“ s sedežem na Dunaju, I. Fischhof št. 3. Z ozirom na gori označeno dejstvo se zato prebivalstvo brez izjeme pozivlje, da prične takoj z nabiranjem kosti. V sedanjih težkih časih pa, ko mora stati vsakdo ob braniku domovine, je dolžnost vsacega posameznika delovati na to, da nas sovražnik, ker nas drugače ne more premagati, ne premaga s tem, da nas izstrada. To pa se ne bo zgodilo, ako bomo vsi z združenimi močmi delali na to, da dobimo od matere zemlje to, kar more dati. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju se je zajedno obrnilo na vsa županstva in jih pozvalo, da imenuje vsako županstvo za svojo občino zanesljivo osebo, ki bo prevzemala od časa do časa nabrane kosti. Za 100 kg nabranih kosti bo plačevala centrala do 15 kron.

Izkaz darov za akcijo „Tretji Božič na bojišču“. Vinko Majdič K 50.—; Merk Ana K 30.—; Karol Šavnik K 25.—; J. & A. Majdič, Ivan Šavnik, J. Puppo, Merkur, Fr. Dolenc, Josip in Marija Likozar, Magda Rant, Dr. Ed. Šavnik, A. Koblar, Ivan Rakovec, Karol Pollak K 20.—; Ferdinand Polak, Franc Crobath, Josip Logar, R. Marenčič, Janko Sajovic, Ivan Potočnik, dr. Stempihar, A. Šlamberger, Edmund Kotzbek, Franc Rakovec, Josip Golob, Adolf Rohrmann, Zlata Hellmann, Pavla Sajovic, Anton Korošec K 10.—; K. Pučnik, Lovro Rebolj K 6.—; Mavril Mayr, Jelica Holzhaecker, Marija Mayr, Ivan Volčič K 5.—; J. Kušlan, Josipina Sink, Hel. Pavšlar, Marija Jeglič, Hrovatin Antonija K 4.—; Z. Krajnc, Ivanka Colnar, M. G., Schindler Karel, Kati Windischer, Angela Osterman, Frani Čenčič, A. Sinkovec, Janez Jezeršek, J. Kovač, Fanny Hlebš, Marija Prevc, Fr. Jezeršek, Mihael Jakofčič, Franc Kuralt, Janko Engelman K 2.—; Kristina Birk, Rozalija Rožaj, Terezija Lukeš, Neža Zupan, A. Malenšek, Marija Skofic, Ivan Sušteršič, Franja Pernič, J. Lampe, C. Pogačnik, M. Česen, Matija Golob, Marjeta Seršen, Ivana Mihelič, Vinko Jeran, A. Soklič, J. V., Ivan Zupan K 1.—. Skupaj K 577.—

Izkaz darov za božičnico ranjencem v tukajšnji bolnici. Karl Pollak, Vinko Majdič, Mestna hranilnica v Kranju, Mestno županstvo v Kranju

K 50.—; Karl Šavnik K 30.—; J. & A. Majdič, E. Dolenz, Ana Merk, tvrdka Merkur, Josipina Puppo, knjigarna Ilirija, R. Marenčič, Ivan Rakovec, Goriška hranilnica t. č. v Kranju K 20.—; A. Koblar K 12.—; Ferdinand Polak, Olga Pollak, Janko Sajovic, tvrdka Urbanc, Franc Crobath, Franc Berjak, Ivan Šavnik, Jos. Likozar, Jos. Logar, hotel Stara Pošta, Franc Kuralt, Anton Šlamberger, Magda Rant, Franc Ks. Sajovic, Rohrmann, Hranilnica in posojilnica v Kranju K 10.—; R. Jeglič, Viki Kotzbek K 6.—; J. Kušlan, M. Mayr, C. Pirc, K. Pučnik K 5.—; Fani Hlebš, H. Pavšlar, Anica Masten, Marjeta Česen, L. Rebolj, Ivan Volčič, Hrovatin K 4.—; Anton Sinkovec, Mici Geiger, Janko Engelman K 3.—; Uršula Anzelc, Staravašnik, N. Benedik, Prevc Marija, A. Šumi, Josipina Sink, dr. Globočnik, Iv. Kummer, Franc Rakovec, Cecilija Pogačnik, Lud. Jäger K 2.—; Frani Čenčič, Marijana Kne, Ivanka Senk, Mat. Golob, Marjeta Seršen, Janja Miklavčič, M. Pavšlar, Ivan Zupan, Franja Jezeršek, Z. Krajnc, Franja Pernič K 1.—. Skupaj K 684.—

Nove predpise za brzojavni in telefonski promet v jugo-zapadnem ožjem in širšem ozemlju je izdalo armadno vrhovno poveljstvo. Privatne brzojavke so na Koroškem, Kranjskem, Primorskem, Hrvaškem (izvzemši županije Virovitica, Požega, Srijem, Zagreb, Varaždin in Belovar - Križ) prepovedane. Izvzete so le brzojavke, ki se tičejo aprovizacije armade in ki se morajo oddajati potom vojaških poveljstev ter kupčijske in privatne brzojavke splošnega interesa (kar mora potrditi politična oblast), ki gredo istim potom. Enako je v zgoraj navedenem ozemlju, kateremu je prištet še okr. glavarstva Maribor, Ptuj, Celje, Konjice, Brežice ter Slovenji Gradec, prepovedan interurbani in lok. telefonski promet, v kolikor glede lokalnega prometa ne dovolijo vojaške oblasti posebnih izjem.

Casnike za vojne vjetnike. Z dovoljenjem in po naročilu c. in kr. vojnega ministrstva izhaja na Dunaju v ruskem jeziku in ruski pisavi časopis za vojne vjetnike „Nedjelja“. Časopis, ki naj vojne vjetnike o dnevnih dogodkih na resnični podlagi informuje in poduči, se lahko naroči pri tvrdki L. W. Seidl in Sin na Dunaju, Graben 29, kjer izhaja.

Lloyd-George. O novem angleškem ministrskem predsedniku je čitati vsakovrstne čenčarije in zato ne bo neumestno, če povemo nekaj malega o njem. Življensko načelo Lloyd-Georgea je: Če sem odgovoren, hočem tudi voditi; nikdar nečem biti odgovoren za nekaj, česar sam ne vidim. Lloyd-George je znan po svoji zmožnosti, poravati nastala nasprotja. Kjer je bil on udeležen, se nasprotja niso nikoli poostirila do preprirov. Kot poslanec je bil velik nasprotnik veleposelstnikov in poslanske zbornice in se je boril za homerule, to je za avtonomijo vseh pokrajin, kjer to ljudstvo zatheva. Ko je postal prvič minister, je dosegel narodno zavarovanje. Na borzi in v aristokratskih krogih so ga preklinjali, narod ga je začel občudovati. Postopal je glede denarne krize, povzročene po vojni, tako da so ga finančniki proglasili za največjega finančnega ministra, kar jih je imela Angleška in nastopili so srdito proti vladi, ko je Lloyd-Georgea imenovala za municijskega ministra. In delavci in tovarnarji so vpili, ko je Lloyd-George popustil municijsko ministristvo ter postal vojni minister. Zdaj je Lloyd-George ministrski predsednik. Začel je svojo karijero kot majhen advokat; spadal je v „nižjo kategorijo juristov“, katere privatniki na Angleškem niso priznani za prave gentlemane. Zdaj je načelnik osrednje vlade velikega angleškega imperija in najpopularnejši mož svojega naroda.

Dan velikih bitk. „Daily Chronicle“ piše, da igra nedelja v zgodovini velikih vojn veliko vlogo. Posebno važna je bila velikonočna nedelja l. 1512., ko so se pri Ravenni na Laškem bile francoske, španske in papeške armade. Velevažni zmagi so izvojevali bojevniki iz Yorka na nedeljo dne 29. marca l. 1461. in na velikonočno nedeljo leta 1471. Tudi v mnogih drugih vojnah je bila nedelja odločilni dan. Omeniti je le bitko pri Waterloo-u. Ta je bila na nedeljo 18. junija 1814 in je v njej bil poražen cesar Napoleon I. Njegova država, velikanska po moči in obsegu, se je v tel eni bitki podrla in Francija je postala manjša, kakor je bila pred francosko revolucijo. Napoleon sam pa je izgubil krono in je moral v poniževalno pregnanstvo na otok Sv. Helene. Še poraženemu, ponižanemu in bolnemu so njegovi angleški stražarji dali čutiti svoje sovraštvo.

Samomor milijonarke. V Rodaeterbrunnu na Nemškem se je ustrelila večkratna milijonarka Freyberg iz Lipska. Proti njej se je vršila sodnijska preiskava zaradi obdolžitve, da ima ljubezensko razmerje z nekim francoskim vojnim vjetnikom. Listi pravijo, da je bila obdolžitev najbrže neosnovana, a da je že sem sum ženo tako žalil, da si je končala življenje.

Dobički tvrdke Krupp. V Essenu na Nemškem se nahajajo velikanske tovarne firme Krupp. To podjetje — eno največjih na svetu — izdeluje v prvi vrsti vse potrebščine za nemško armado, poleg teh pa seve še vesplošno drugih stvari. Firmi se v vojnem času posebno sijajno godi. V nem-

škem državnem zboru so bile izrečene te dni značilne besede: Firma Krupp je pomnožila svoj čisti dobiček od 33 na 95 milijonov mark in pri tem še z odpisom krila 30 milijonov mark.

ZADNJE VESTI.

Program nove vlade.

Uradni komentar k imenovanju nove vlade pravi:

V resnem času so biti sedanji vladi izročeni posli. Prezela jih je s čutom velike odgovornosti, ki jo mora nositi. Vzpostavitev popolnih ustavnih razmer, ustvaritev potrebnih predpogojev za to, izravnanje potov za parlament, bo visoki cilj vlade.

Zasledujoč to pot, bo predložila po naročilu Njegovega Veličanstva cesarja z dne 23. novembra 1916 gléde v členu VIII. državnih osnovnih zakonov z dne 21. novembra 1867 za poslovanje v vladni in izvršilni oblasti predvidenih priseg svoje na izpolnitev te določbe mereče predloge.

Med prvimi nalogami vlade se nahaja sklep nagodbe med obema državama monarhije glede njih gospodarskega razmerja ter pripravljanje ožjih gospodarskih odnošajev napram Nemčiji. Parlamentu se bodo predložile te združene zadeve ter trgovinske pogodbe, ki naj se sklenejo z drugimi državami, svoj čas v odobrenje.

Politična in gospodarska konsolidacija Avstrije, strnitev sil vseh v državi živečih narodov, rešitev velikih socialnih nalog, ki so vsled vojne pridobile na pomenu, izpolnitev ljudske vzgoje v smeri splošne izobrazbe, pravstvene utrditve doraščajoče mladine in utrditve državljankega mišljenja; vsled vojne potrebna nova ureditev državnega gospodarstva, lečenje ran vojne ter zopetna zgradba razdejanega in vse polno drugih vstajajočih nujnih vprašanj stavijo do vlade in parlamenta v bodočnosti največje zahteve.

Nepozabljeni naj bodo naši za obrambo domovine boreči se vojaki, za katere bijejo v Avstriji vsa srca in za katerih invalide in zaostale skrbeti smatra vlada za svojo sveto dolžnost.

Lastnoročno pismo Nj. rajnega Veličanstva z dne 4. novembra t. l. o bodočem razmerju Galicije v organizmu države bo služilo vladi za vodilo njenega delovanja.

Vlada se bo oprijela teh nalog brez odloga, uporabljajoč obstoječe predpriprave. Vlada upa, da jo bo duh javnosti, očiščen vsled izkušen vojne, v tem prizadevanju podpiral, in da bo parla-

ment v zavesti svojega ustavnega namena pomagal pri izvršitvi teh nalog.

Sedanji čas zahteva napora vseh sil. Občudovanja vredna požrtvovalnost prebivalstva, ki neomajno prenaša breme vojne, nalaga vladi dvojno dolžnost v prvi vrsti in neprestano skrbeti za ljudsko prehrano.

Vlada se danes še noče obrniti na javnost z obširnimi programom. Ona pa se ne obotavlja označiti splošno smer, v katero hoče pravična napram vsem narodom monarhije kreniti, zavedajoč se, da potrebuje sodelovanja vseh onih, katerim je bodočnost Avstrije pri srcu.

* * *

Dunaj, 21. decembra.

Tudi včeraj so se skušali Rusi polastiti tunskega oporišča pri Mesticanestiju. Pet naskokov, spremljanih od močnega artiljerijskega ognja, se je razbilo ob žilavem vztrajanju hrabrega črnovojniškega orožniškega polka pri izbornem sodelovanju naše artiljerije.

* * *

Berolin, 21. decembra.

Zapadno od Ville's-Carbonella so vdrli gardni grenadirji in in vzhodno-pruski musketirji v sozračne pozicije, močno razdejanje od učinkovitega ognja, ter so se vrnili po razdrtju nekaterih kritij s 4 častniki in 26 možmi kot vjetimi in eno strojno puško na povelje v lastne črte.

Pri večidel slabotnem artiljerijskem ognju nobenega infanterijskega delovanja večjega obsega. Na fronti ob Aisni smo zavrnili več francoskih patrolj.

* * *

Berolin, 21. decembra.

Med Dvinskom in Naroškim jezerom se je topovski ogenj od časa do časa močno ojačil. Napadi ruskih oddelkov severo - vzhodno od Gdušickov in severno od Trisvjatskega jezera so se z velikimi izgubami ponesrečili.

* * *

Berolin, 21. decembra.

Na Velikem Vlaškem se je artiljerijski ogenj ojačil. Armada v Dobrudži je vrgla sovražnika iz nekaterih pozicij zadnjih čet.

* * *

Venizelos oficijelno priznan.

London, 20. decembra. Lloyd George je izjavil v parlamentu, da je ententa Venizelosovo vlado oficijelno priznala. Venizelosov poslanik v Londonu bo najbrž Genadios, ki je pred 14 dnevi kot poslanik atenske vlade demisijoniral.

Lugano, 22. decembra. Italijanski listi so s priznanjem Venizelosove vlade jako nezadovoljni, angleško časopisje pa pozdravlja ta korak entente z velikim veseljem. Atensko časopisje je ogorčeno in protestira proti nadaljni blokadi, ker je Grška vse vojaške zahteve entente itak že izpolnila.

Kakšno zadoščenje zahteva ententa od Grške.

Berolin, 21. decembra. „Vossische Zeitung“ javlja: Kakor poročajo iz Pariza, bo zahtevala ententa za dogodke 1. decembra v Atenah sledeče zadoščenje: 1. Grška artiljerija bo morala počasiti zastave aliirancev s salutom; 2. grška vlada bo morala zopet priznati razne kontrolne instance entente; plačati za žrtve primerno odškodnino in 4. proglasiti amnestijo zaprtih ali pregnanih Venizelistov.

* * *

Odgovor na mirovno ponudbo.

Berolin, 22. decembra. Kakor je izvedela „Vossische Zeitung“, bo odgovor četverozeve na mirovno ponudbo izročen danes, 23. t. m.

Razširjajte naš list.

Kupim vsako množino

smrekovega
orehovega
jesenovega
češnjevavega
hruševavega
lipovega
hrastovega

lesa

na vago ali na meter. Debelina od 30 cm naprej.

Kupim tudi

kostanjev les

Natančneja pojasnila daje **L. REBOLJ, KRANJ.**

Vojne dopisnice

v poljubnih množinah oddaja

Tiskarna „Sava“
v Kranju.

„KINO IDEAL“ V LJUBLJANI.

Soboto 23. in ponedeljek 25. dec.: (V nedeljo je kino zaprt.)
Prvovrsten spored za dva dneva:

Pesnikujoči Othello.
Nordijska veseloigra s Olsenom in Buchom v glavnih vlogah.
Človek-zvijaz v cirkusu norcev.
Humorističen trik film.

Sočnata roka.
Nordijska veseloigra z Fred. Buchom v glavni vlogi.

NJGOV OTROK IZ PRVEGA ZAKONA.
Trodejanski igrokaz iz življenja mlade deklice.
Mladini neprimerno! Mladini neprimerno!

Torek 26., sredo 27., četrtek 28. dec.: Krasen spored za 3 dni!

Sascha Messtrov teden 110 b.
Vojne aktualnosti.

BUBI JE LJUBOSUMEN.
Burka v 2 delih, sest. Hanny Hlaming. Bubi in Lota v gl. vl.

ZA MOJE LJUBE TELO IN KRI!
Drama v 4 delih po resnični dogodbi iz dunajskega življenja.
Režiser; Walter Schmidhässler. Gč. Grete Weixler (Dorrite sestra) in Bruno Ziener v glavnih vlogah.
Mladini neprimerno. Mladini neprimerno.

Prednaznanilo: 4 dneve: Petek, 29. dec. 1916 do ponedeljka 1. jan. 1917. 6. amer. senzacija! Rumena izkaznica. Kulturna slika iz moder. življenja v Rusiji. Klara Kimball-Young v gl. vl.

Cene prostorov: Ložni 1.00; parketni 1.40; rezervirani 1.20; l. pr. 1.00; II. pr. 0.80; III. pr. 0.60; Džakli: 0.40.

Ob delavnikih: ob 4, 1/2, 6, 7 in 1/2, 9. Ob ned. in praz.: ob 1/2, 11 dop., 3, 1/2, 5, 6, 1/2, 8 in 9.

Pričetek predstav: Ob delavnikih: ob 4, 1/2, 6, 7 in 1/2, 9. Ob ned. in praz.: ob 1/2, 11 dop., 3, 1/2, 5, 6, 1/2, 8 in 9.

Največja slovenska hranilnica!

Mestna hranilnica Ljubljanska

3 12-12

Ljubljana, Prešernova ulica št. 3.

Koncem leta 1915 je imela vlog K 48,500.000.—
Rezervnega zaklada „ 1,330.000.—

Sprejema vloge vsak delavnik.

Hranilnica je **pupilarno varna** in stoji pod kontrolo

c. kr. deželne vlade.

Za varčevanje ima vpeljane lične domače hranilnike,

Posoja na zemljišča in poslopja na Kranjskem proti **5%**, izven Kranjske pa proti **5 1/4%** obrestmi in proti najmanj **1%** oziroma **3/4%** odplačevanju na dolg.

Podpisujte peto vojno posojilo!

Kmetska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v LJUBLJANI

obrestuje hranilne vloge od 1. januarja 1913 naprej po čistih

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

brez odbitka rentnega
davka.

4³/₄ 0/0

brez odbitka rentnega
davka.

Rezervni zaklad
nad K 800.000.

6 52—43

**Naistarejša
trgovina**

Ferd. Sajovic

v Kranju

(poprej J. C. Pleiweiss)

priporoča

2 52—48

svojo bogato zalogo

sukna, letenskih modnih blagov, cefirov in batistov za ženske bluze in obleke, pike, kambrikov, levantinov, ševijotov, kamgarnov in lodnov za pelerine, šifona, bele kotenine in platna za rjuhe, cvilha za žimnice, satenastih in pisanih posteljnih odej, kakor tudi vsega drugega manufakturnega blaga. Volneni robci, pleti najnovejših vzorcev in najboljše kakovosti.

Snežne kape, trebušnike, naročnike, rokavice in nogavice za vojake.

Svilnati robci najnovejših vzorcev.

prijatelj moj,
gre na vsako pot z menoj!

Ker se večkrat z njim krepčam
Vedno zdrav želod'c imam!

Najboljše krepčilo želodca!

Sladki in grenki.

Pazite na pristnost!

Posebno na kolodvorih!

6

Najbolj varno naložen denar v vsem
političnem kranjskem okraju!

1 26—24

Mestna hranilnica v Kranju

obrestuje hranilne vloge po

**Splošni rezervni zaklad
(lastno premoženje) nad
460.000 kron!**

Hranilnica posoja na zemljišča po 5¹/₂% na leto in na amortizacijo v 45 letih, tako da na primer dolжник v teku 45 let popolnoma poplača posojilo 100 kron z obrestmi vred, ako plačuje vsakega pol leta po 3 krone.

Koncem leta 1915. je bilo
stanje hranilnih vlog nad

6 milijonov 120 tisoč kron.

Posojil na zemljišča ter posojil občinam
nad 3 milijone 900 tisoč kron.

4¹/₄ 0/0

brez odbitka rentnega davka, katerega plačuje hranilnica iz lastnega. Narasle in nedvignjene vložne obresti pripisuje h kapitalu vsakega pol leta — to je dne 30. junija in dne 31. decembra — ne da bi bilo treba vlagateljem se zglašati radi tega pri hranilnici.

Za varnost hranilnih vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina Kranj z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Da so hranilne vloge res varne, priča zlasti to:

da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar mladoletnih otrok in varovancev, ter župnišča cerkveni denar.

Ta najstarejši in največji denarni zavod na celém Gorenjskem uraduje

v Kranju na rotočvžu

vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in vsak tržni dan tudi od 2. do 4. ure popoldne.